

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2500831 – IJzervallei'

- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Voorliggende nota aan de leden van de Vlaamse Regering geeft toelichting bij de principiële vaststelling van het voorontwerp van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD) en prioriteiten voor de speciale beschermingszone 'BE2500831 – IJzervallei'.

Het vaststellen van deze S-IHD kadert binnen de uitvoering van de Europese Vogelrichtlijn en legt tevens de gebiedsspecifieke bijdrage tot het realiseren van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen vast. Deze S-IHD kwamen tot stand op basis van een rapport dat met betrokken doelgroepen in het gebied werd afgetoetst en werd goedgekeurd.

Na een principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering wordt een advies gevraagd aan de MINA-raad, de SERV en de SALV. Na het ontvangen van deze adviezen, stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het gebied definitief vast.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld Omgeving (natuur en biodiversiteit)

Beleidsdoelstelling:

- Instandhoudingsdoelstellingen en Natura 2000-beleid
- Natuur overal- door verweving en verbinding, door blauw groene netwerken en ecosysteemdiensten
- Geïntegreerde gebiedsgerichte werking voor natuur en landschap

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2021/113 van 24 maart 2021.

Het voorstel van beslissing betreft een voorontwerp van besluit dat rechtstreeks voortvloeit uit artikel 36ter, §1, van het decreet Natuurbehoud, uit het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen en uit het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 2010 tot vaststelling van gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitats.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

1. INLEIDING

Het voorliggende Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszones 'BE2500831 – IJzervallei' kadert binnen de uitvoering van de verplichtingen ten aanzien van de Europese Vogelrichtlijn en binnen volgende beleidsdoelstellingen:

- Instandhoudingsdoelstellingen en Natura 2000-beleid
- Natuur overal- door verwerving en verbinding, door blauw groene netwerken en ecosysteemdiensten
- Geïntegreerde gebiedsgerichte werking voor natuur en landschap

Door de vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de speciale beschermingszone IJzervallei, draagt Vlaanderen bij aan de verplichting tot gunstige staat van instandhouding van alle in Europa endemische vogelsoorten, die wordt opgelegd door de Vogelrichtlijn. Daarnaast wordt bijgedragen aan bovenvermelde beleidsdoelstellingen alsook onder meer aan de maatschappelijke nood aan meer en betere natuur en openruimte.

De specifieke instandhoudingsdoelstelling of S-IHD zijn noodzakelijk om te vermijden dat binnen de speciale beschermingszone of SBZ IJzervallei via niet gecoördineerde initiatieven, zonder afstemming, diverse niet-complementaire doelen worden gealloceerd.

De S-IHD die nu voorliggen zijn tot stand gekomen na intensief overleg met zowel de gewestelijke als lokale vertegenwoordigers van de betrokken doelgroepen alsook de betrokken administraties en lokale besturen. De overlegpartners zijn het erme eens dat de S-IHD principieel worden goedgekeurd met het oog op de voorlegging aan de strategische adviesraden.

Voor de algemene kwesties en aandachtspunten die naar boven zijn gekomen tijdens de opmaak van deze specifieke inhoudsdoelstellingen zijn reeds afspraken gemaakt met de overlegpartners over de verdere uitwerking ervan.

Het voorontwerp van besluit en de bijhorende bijlagen gaan als bijlagen 1, 2 en 3.

2. JURIDISCH

In uitvoer van het Europese natuurbeleid rust op Vlaanderen de verplichting om te zorgen voor een gunstige staat van instandhouding van de op haar grondgebied voorkomende Europees beschermde soorten en habitats. Dit op grond van:

- Richtlijn 2009/147/EG van 30 november 2009 van het Europees Parlement en de Raad inzake het behoud van de vogelstand (Vogelrichtlijn).
- Richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 van de Raad inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Habitatrichtlijn).

Om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken werden de Europese lidstaten verplicht speciale beschermingszones of SBZ af te bakenen. Het betreft vogelrichtlijngebieden of SBZ-V en habitatrichtlijngebieden of SBZ-H. Samen vormen de SBZ het Europese Natura 2000-Netwerk.

Het voorliggende SBZ – IJzervallei betreft louter SBZ-V.

In Vlaanderen werden de SBZ-V aangeduid bij Besluit van de Vlaamse Regering van 17 oktober 1988 tot aanwijzing van speciale beschermingszones in de zin van artikel 4 van de Richtlijn 79/407/E.E.G. van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. De procedurele bepalingen tot aanwijzing van SBZ liggen vervat in de artikelen 36bis en 36ter van het Decreet Natuurbehoud.

Voor de Europees te beschermen habitats en soorten worden gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen of G-IHD opgesteld. Deze vormen het kader voor de verdere uitwerking van gebiedsgerichte specifieke instandhoudingsdoelstellingen of S-IHD. De juridische grondslagen voor de aanwijzing en vaststelling van de G-IHD liggen vervat in:

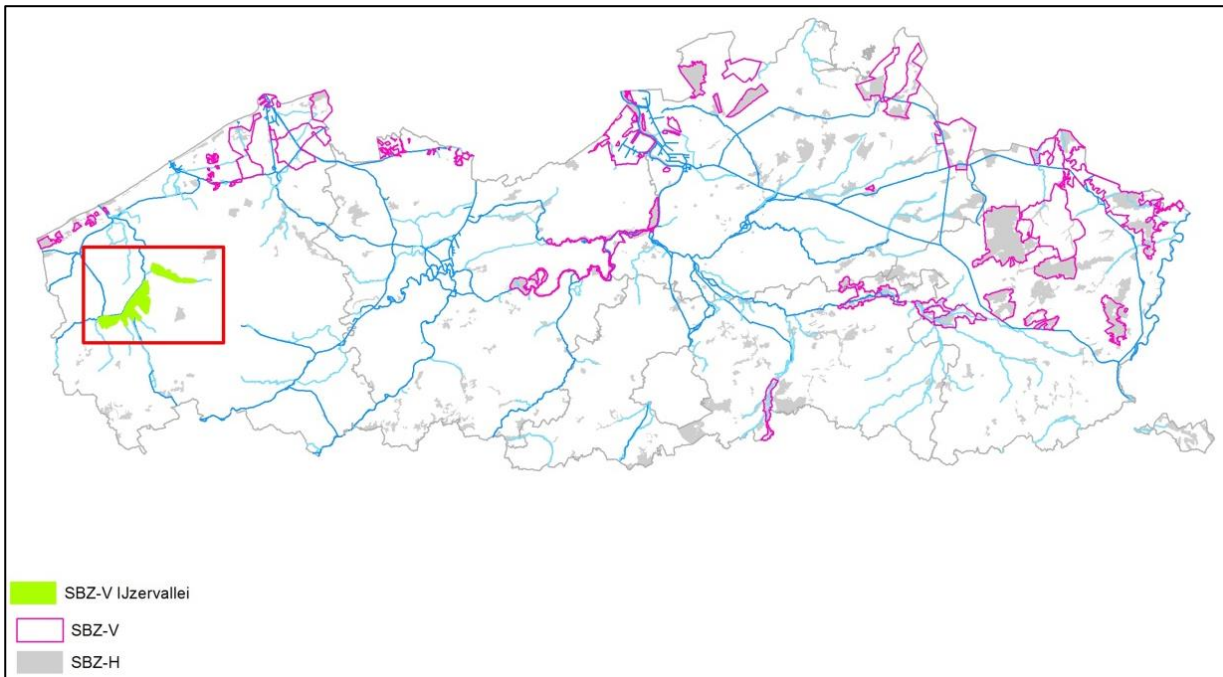
- Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen.
- Besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 2010 tot vaststelling van gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitats.

Wat voorligt ter goedkeuring is het voorontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de S-IHD en prioriteiten voor SBZ – IJzervallei.

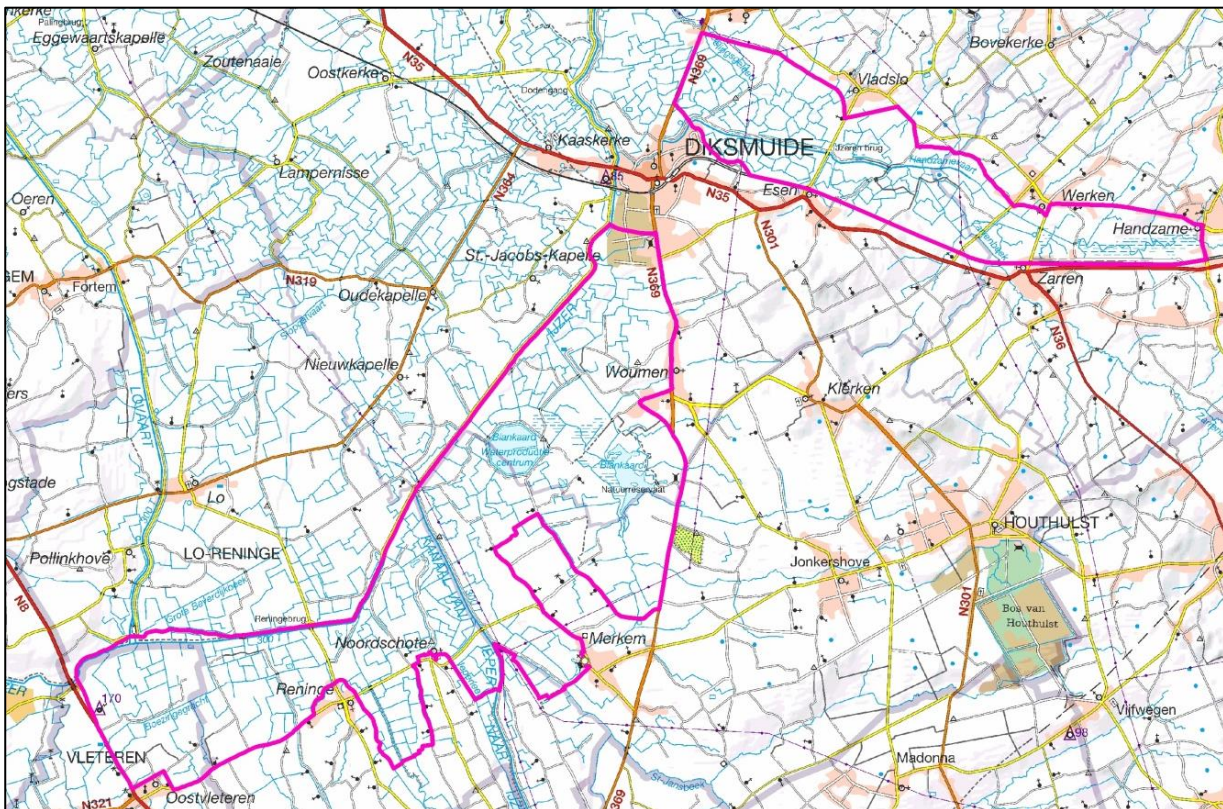
De Lidstaten zijn verplicht de nodige instandhoudingsmaatregelen te nemen ter realisering van deze IHD. Er is een plicht tot het nemen van positieve beschermingsmaatregelen en tot het nemen van maatregelen die verslechtering van de natuurkwaliteit en het natuurlijk milieu van habitats en betekenisvolle verstoring van soorten tegengaan.

3. SITUERING VAN HET GEBIED

SBZ – IJzervallei beslaat een totale oppervlakte van 5.136ha verspreid over de West-Vlaamse gemeenten Vleteren, Lo-Reninge, Houthulst, Diksmuide en Kortemark.

Figuur 1: Situering van het gebied (groen) ten opzichte van het Natura 2000-netwerk in Vlaanderen.

Figuur 2: het SBZ IJzervallei (paarse omlijning) bestaat uit 2 deelgebieden: de IJzerbroeken in het zuidwesten en de Handzamevallei in het noordoosten.

Het ANB beheert ruim 700 ha in binnen de volledige SBZ, Natuurpunt ruim 370 ha.

4. HET ONDERBOUWEND RAPPORT

Op grond van het Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 worden de G-IHD opgemaakt op basis van een rapport dat enkele verplichte componenten bevat. Hiervoor wordt verwezen naar artikel 5, §1 van datzelfde besluit. Op basis van dat rapport worden de S-IHD en prioriteiten voor het gebied bepaald.

Het als bijlage 4 toegevoegd rapport dient louter ter onderbouwing van de uiteindelijke doelen en prioriteiten die bij dit besluit worden vastgesteld en die bindende waarde hebben. Het rapport is slechts informatief. Voor een overzicht van de doelsoorten wordt verwezen naar bijlage 4.

De aanwezige leefgebieden van de soorten binnen het SBZ IJzervallei kunnen worden gegroepeerd in volgende vijf ecotoopclusters: 1° overstroombare, laaggelegen graslanden, 2° gesloten rietmoeras en natte ruigte, 3° open en laag moeras, 4° waterlopen en plassen en 5° kleinschalig landschap en valleirand. Voor een overzicht van de doelsoorten wordt verwezen naar bijlage 4.

Het SBZ – IJzervallei draagt bij aan de bevordering van de algemene biodiversiteit, van de aanwezige bijzondere habitats en van de natuurkwaliteit in Vlaanderen. Daarnaast levert Vlaanderen een bijdrage aan de instandhouding van iconische soorten (o.a. lepelaar, roerdoemp en blauwe kiekendief), regionaal bedreigde soorten (o.a. kemphaan, porseleinhoen en kwartelkoning) alsook soorten die wereldwijd onder druk staan (o.a. waterrietzanger en wulp) en kadert het SBZ – IJzervallei binnen de naleving van de eerder aangehaalde Europeesrechtelijke verplichtingen.

5. HET OVERLEGPROCES

Ter verwezenlijking van de IHD is samenwerking met derden noodzakelijk. Om de nodige inspraak te verzekeren werd met de overlegpartners een transparant overlegproces uitgetekend met aandacht voor kennisopbouw. Volgende overleggroepen hebben een rol gespeeld in uitwerking van het S-IHD IJzervallei:

- De Gewestelijke Overleg Instantie of GOI waarin op permanente basis van gedachten kan worden gewisseld tussen de minister, het ANB, de VLM, de VMM, het INBO. Hierin zetelen ook vertegenwoordigers van de relevante overheidsdepartementen en, op voordracht van de MINA-raad, relevante belangengroepen. Voor een overzicht wordt verwezen naar de verslagen van de GOI in bijlage 6.
- De Projectgroep IHD, een ambtelijk overleg op Vlaams niveau met alle administraties die een samenwerkingsovereenkomst m.b.t. de IHD hebben getekend of daarin in overleg zijn met het ANB.

Voor de permanente opvolging en terugkoppeling inzake de opmaak en realisatie van de IHD met de betrokken actoren werd op gewestelijk niveau de Vlaamse Overleggroep IHD opgericht, een overlegstructuur waarvan de werking werd geoptimaliseerd tot de huidige Gewestelijke Overleg Instantie (GOI). In deze overleggroep wordt op permanente basis van gedachten gewisseld over de uitvoering van het beleid op het vlak van de IHD. In de GOI zetelen naast 3 vertegenwoordigers van het ANB telkens 1 vertegenwoordiger van de VLM, de VMM en het INBO. Daarnaast zijn ook het Departement Landbouw en Visserij, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken en het Departement Ruimte Vlaanderen vertegenwoordigd. Daarnaast zijn er nog 8 vertegenwoordigers van relevante sectoren van het buitengebied, op voordracht van de Minaraad. Op deze manier zijn volgende actoren vertegenwoordigd: Boerenbond, Natuurpunt, VOKA, UNIZO, Algemeen Boerensyndicaat en het Aanspreekpunt Privaat Beheer Natuur een Bos.

In overleg met al deze actoren werd het consultatieproces waarvan sprake in het BVR van 3 april 2009, uitgetekend (zie figuur 3). Elk rapport, op basis waarvan de Vlaamse Regering IHD voor een SBZ zal goedkeuren, doorloopt dit proces. Voor dit rapport werd het overlegproces geoptimaliseerd: de

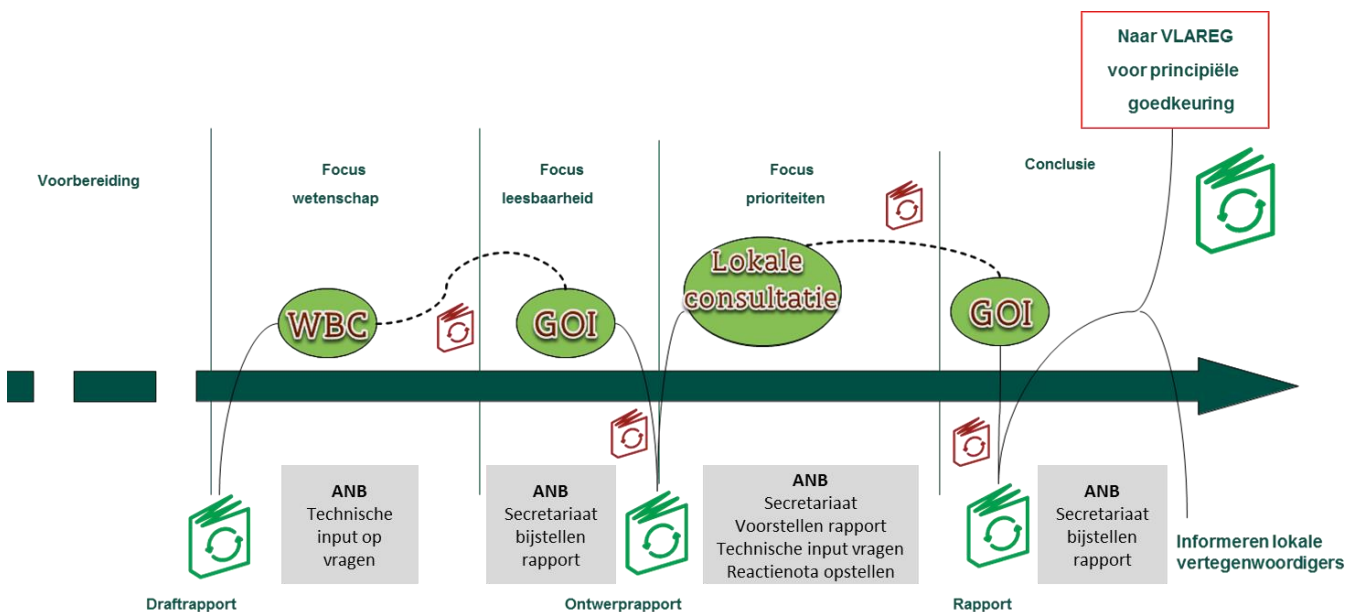
lokale consultatie van belangengroepen en lokale vertegenwoordigers van administraties en overheden werd samengevoegd.

A) ALGEMENE SCHETS VAN HET OVERLEGPROCES

Het ontwerp van het overlegproces is gebaseerd op volgende principes:

- 1° aandacht schenken aan continue en goede informatieoverdracht;
- 2° ruimte geven aan (discussie en) contact tussen belangengroepen;
- 3° inzicht geven in de globale samenhang;
- 4° aandacht geven aan kwaliteitsvolle reactie op inspraak;
- 5° haalbaar zijn voor doelgroepen en het ANB.

In uitvoering van het advies van de Minaraad en SALV over het G-IHD-besluit wordt er voorafgaand aan het participatieproces een Wetenschappelijke Begeleidingscommissie (WBC) georganiseerd. Dit is een werkgroep van ecologisch onderlegde experts van de verschillende belangengroepen. Deze werkgroep beoordeelt de wetenschappelijke merites van een S-IHD-rapport. Ze concentreren zich hierbij vooral op de correcte toepassing van de bestaande instrumenten en gebruikte data. Tegelijkertijd wordt het rapport door de betrokken actoren op de leesbaarheid en begrijpbaarheid gecheckt.

Figuur 3. Schets van het consultatieproces voor de goedkeuring van dit onderbouwend IHD-rapport, waarbij WBC staat voor Wetenschappelijke Begeleidingscommissie en GOI voor Gewestelijke Overleg Instantie. De ronde symbolen slaan op overleg- of contactmomenten; de vierkante op schriftelijke input. De groene boekjes zijn versies van een rapport; de rode zijn adviezen.

6. VERVOLGTRAJECT

Tijdens het overleg over de IHD konden alle overlegpartners hun opmerkingen en aanvullingen op het achtergronddocument (S-IHD-rapport) overmaken. Alle aanpassingen van het rapport die naar aanleiding van de lokale consultatie werden doorgevoerd, werden in consensus aanvaard.

Op de Lokale Consultatie werden afspraken gemaakt om rond een aantal acties, na de vaststelling van de S-IHD, de verdere concrete realisatie in overleg uit te werken.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

De rechtsgrond van dit ontwerpbesluit is te vinden in meerdere artikels van het Decreet Natuurbehoud. Dit ontwerpbesluit vloeit voort uit het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen.

Artikel 1

In dit artikel worden de in bijlage gevoegde S-IHD en prioriteiten vastgesteld.

Bijlage 1

Deze bijlage bevat de situering van de SBZ.

Bijlage 2

Deze bijlage bevat de IHD en prioriteiten voor de SBZ. De IHD worden in een tabel weergegeven; de prioriteiten in een lijst.

De IHD worden per soort weergegeven als de populatiedoelen en de kwaliteitseisen aan het leefgebied met telkens een symbool en een korte toelichting of omschrijving. De IHD per soort zijn clusters van individuele verbeter- of behoudopgaven.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van besluit heeft als gevolg onder andere:

- 1° het waar nodig bijsturen van het beheer in domeinen van het ANB of in erkende natuurresevaten;
- 2° het waar nodig bijsturen van het beheer in andere overheidsdomeinen;
- 3° een vastgelegd toetsingskader voor passende beoordelingen van vergunningplichtige activiteiten, plannen en programma's in of in de omgeving van het betrokken gebied;
- 4° een vertrekbasis voor overleg in het gebied en voor de zoektocht naar partners voor een efficiënt en effectief lokaal natuurbeleid.

Daarnaast zullen andere bestaande instrumenten worden geëvalueerd en waar nodig aangevuld en bijgestuurd.

Alle bovenstaande zaken zijn, zeker voor wat het ANB en het INBO betreft, kerntaken.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 1 maart 2021. Dit advies gaat als Bijlage 8. De Inspectie stelt in haar advies dat het begrotingsakkoord niet vereist is.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van besluit heeft geen weerslag op het personeelsbestand of de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorontwerp van besluit heeft slechts een voorwaardelijke weerslag op de betrokken lokale besturen, met name in het beheer van hun gebieden. Dit hangt voor een groot deel af van het vastleggen van de concrete locatie voor de realisatie van de doelen, de rolverdeling en de nodige instrumenten alsook de algemene implementatiestrategie. Wat betreft de gevolgen voor de vergunningverlening is er een toetsingskader vastgelegd dat de vergunningsverlening qua procedure moet verduidelijken.

4. VERDER TRAJECT

Advies inwinnen van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2500831 – IJzervallei';
- 2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Minaraad, de SERV en de SALV in te winnen, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

- Bijlage 1: het principiële ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering;
- Bijlage 2: de bijlage 1 van het principiële ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering;
- Bijlage 3: de bijlage 2 van het principiële ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering;
- Bijlage 4: het onderbouwende S-IHD-rapport
- Bijlage 5: verslag van de Wetenschappelijke Begeleidingscommissie
- Bijlage 6: verslagen van de Gewestelijke Overleginstantie
  - 1° verslag van de GOI van 24 mei 2016;
  - 2° verslag van de GOI van 23 juni 2016;
  - 3° verslag van de GOI van 30 augustus 2016;
  - 4° verslag van de GOI van 23 januari 2017.
- Bijlage 7: verslagen van de Lokale Consultatie
  - 1° verslag van de vergadering van 27 september 2016;
  - 2° verslag van de vergadering van 8 november 2016.
- Bijlage 8: het advies van de inspectie van Financiën